

Pr Kaja Kallas, EV peaminister

Hr Tiit Riisalo, majandus- ja infotehnoloogiaminister

Hr Mart Vörklaev, rahandusminister

Riigikogu rahanduskomisjon

Riigikogu sotsiaalkomisjon

Meie 27.09.2023 nr 2709/2023

EVEA ettepanek töötuskindlustuse süsteemi laiendamiseks

Reageerides peaminister pr Kaja Kallase poolt meedias esitatud üleskutsele mõelda kaasa, millistest allikatest leida riigieelarvesse lisatulusid ning viidates käivitunud arutelule Eesti Töötukassa teenuste reformimisest, **esitab Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA) täiendatud ettepaneku laiendada kohustusliku töötuskindlustuse süsteemi ebastandardsetes töövormides töötavatele isikutele, sh füüsilisest isikust ettevõtjatele (FIE) ning juriidilise isiku juhtimis- ja kontrollorgani liikmetele.** Varasemalt on EVEA sama sisuga ettepaneku esitanud 12.05.2020 Sotsiaalministeeriumile.

Võimalust panustada Eesti Töötukassasse ja saada kindlustuskaitset töö kaotuse korral ei oma kehtiva seadusandluse alusel FIE-d ja isikud, kes teevad tööd ja on töötamise registrisse kantud juriidilise isiku juhtorgani liikmena, kuid ei oma töölepingut, ning ettevõtluskonto kasutajad. Eesti töötuskindlustussüsteemi puudulikkus andis end eriti valusalt tunda COVID-19 pandeemia ajal, mil Töötukassa kriisitoetused jäid kättesaamatuks eelmainitud töötajate kategooriatele. Ka praeguses majanduslanguse faasis on samad töötegijad kaitseta.

EVEA on aastaid olnud seisukohal, et töötuskindlustus peab laienema kõigile töötegemise vormidele (sh jagamismajandus, ettevõtjana tegutsemine vms), st olema sotsiaalmaksupõhine – **kõik sissetuleku teenimise viisid, millelt makstakse sotsiaalmaksu, on ühtlasi ka töötuskindlustussüsteemiga liitumise aluseks.**

EVEA poolt pakutav muudatus täidab kahte eesmärki:

1. **Tagada võrdne kohtlemine ja parem sotsiaalne kaitstus** erinevatel juriidilistel alustel töö tegijatele, sealhulgas enesehõivatutele.

2. Suurendada Töötukassa tulubaasi uute töötuskindlustuse sihtgruppide arvelt.

Sundkindlustuse mudeliga Töötukassasse kogutavad vahendid on küll riigist eraldiseisva avalik-õigusliku juriidilise isiku vara, kuid **Töötukassa sihtfondide suurendamine aitab kaasa riigi ülesannete paremale täitmisele ja inimeste sotsiaalse turvalisuse parandamisele.**

Juhime ka tähelepanu, et tegemist ei ole täiendava maksutõusuga, vaid olulise avaliku teenuse saajate ringi laiendamisega.

Euroopa Komisjon on korduvalt oma riigipõhistes soovitusel juhtinud tähelepanu vajadusele laiendada töötuskindlustushüvitisi ja soovib jätkuvalt **laiendada töötuskindlustust ebastandardsetele töövormidele**. Ka Euroopa Liidu Nõukogu soovitas aastatel 2020 ja 2021 suurendada sotsiaalse turvavõrgu piisavust töötushüvitiste katvuse laiendamise kaudu.

EVEA teeb ettepaneku kõigi uute/ebastandardsete töövormide alusel töötavate isikute liitmiseks töötuskindlustuse süsteemi.

Konkreetselt teeme ettepaneku viia töötuskindlustuse seadusesse järgmised muudatused:

1. Juhtimis- ja kontrollorgani liikmed, füüsilisest isikust ettevõtjad ja teised ebastandardsete töötegemise vormide alusel töötavad isikud, kelle töö eest on tasutud sotsiaalmaksu, hõlmatakse töötuskindlustuse süsteemiga.

2. Sarnaselt töölepingu alusel töötavate töötajatega jääb nõutavaks kindlustusstaažiks 12 kuud 36 kuu jooksul. Töötuskindlustusstaaži annab ühe kuu eest saadud tasu juhul, kui sissetulekut on teenitud vähemalt kuu alampalga ulatuses. Kõik sotsiaalmaksuga maksustatud tasud summeeritakse.

3. Staaži arvutamisel võetakse juhtimis- ja kontrollorgani liikmetel aluseks viimased 12 kuud 36 kuu jooksul, mil on tasutud töötuskindlustusmaks. FIE-de puhul võetakse aluseks maksustamise perioodile eelnev kalendriaasta, mille kohta FIE on esitanud ettevõtlustulu deklaratsiooni (tuludeklaratsiooni E-vorm) ning tasunud töötuskindlustusmaksu.

4. Töötuskindlustusmaks tasutakse sotsiaalmaksuga maksustatud tulult.

5. Kui inimene on paralleelselt iseendale tööandja ja töötab nt töölepingu alusel, siis makstakse töötuskindlustusmaksu kõigilt tasudelt, mida maksustatakse sotsiaalmaksuga.

6. Töötuskindlustushüvitise suuruse arvutamisel võetakse arvesse kõik sissetulekud, millelt on makstud töötuskindlustusmaksu.

7. Töötuna registreerimisel ja hüvitise taotlemisel peab töösuhe ja/või juhtimis- või kontrollorgani liikme leping olema lõppenud (märke töötamise registris), FIE-na tegutsemine peab olema lõppenud.

8. Ajutine töötamine on töötuskindlustushüvitise saamise ajal lubatud sarnastel tingimustel töölepingu alusel töötanud isikutega.

9. Hüvitise maksmise tingimused (hüvitise määr eelnevast sissetulekust ja hüvitise saamise ajaline kestus) on sarnased töölepingu alusel töötajatega.

EVEA-le ei ole paraku kättesaadavad värsked andmed selle kohta, kui palju liitujaid töötuskindlustussüsteemiga eeltoodud ettepanekute realiseerumine kaasa toob, kuid usume, et need andmed on olemas Maksu-ja Tolliametil. Kindlasti on tegemist kümnete tuhandete uute töötuskindlustuse süsteemi panustajatega.

Oleme Teie käsutuses lisaselgituste andmiseks ja detailide arutamiseks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Ille Nakurt-Murumaa

EVEA president

evea@evea.ee

tel. +372 57809806